

УДК 255: 281.5 “1946/1989”
ББК 86.377 (4 Укр)

Ольга Маслій (с. Андрея)

ЗГРОМАДЖЕННЯ СЕСТЕР МИРОНОСИЦЬ У ПІДПІЛЬНИЙ ПЕРІОД УГКЦ (1946–1989 рр.)

З 1946 до 1989 рр. УГКЦ пережила тяжкі випробування, але вистояла й загартувалась у вірі. У кінці 1940-х – на початку 50-х рр. організаційну структуру Церкви повністю зруйнували арешти єпископату, священників, репресії проти непокірних. Незважаючи на жорстокі переслідування, Церква продовжувала жити підпільно завдяки ретельно відпрацьованій системі таємних семінарій, монастирів. Історичний розвиток Згромадження Сестер Мироносиць у період заборон є відображенням незламності релігійних переконань представників чернецтва УГКЦ.

Ключові слова: єпископ, згромадження, монахія, Святі Тайни, статут.

До 100-ліття згромадження

Згромадження Сестер Мироносиць є спільнотою богопосвяченого життя, що належить до Української Греко-Католицької Церкви (далі УГКЦ), заснованої в 1914 р. у Кристинополі на Львівщині ієромонахом Юліаном Дацієм ЧСВВ. Уже понад 80 років проживання та діяльність членів цієї чернечої спільноти тісно пов'язані з Прикарпаттям. У 2014 р. спільнота мироносиць святкує 100-літній ювілей від часу свого заснування, а УГКЦ урочисто відзначає 25-річчя виходу Церкви з підпілля. Про цю знаменну подію в історії УГКЦ Блаженніший Святослав Шевчук в одному з інтерв'ю зазначив: “Хочемо, аби пам'ятали підпільної Церкви в Україні, як особлива духовна спадщина, була донесена до широкого загалу нашого суспільства” [27].

Згромадження Сестер Мироносиць є складовою інституцією УГКЦ, історичне минуле спільноти Мироносиць у “катакомбний” період упродовж багатьох років було невідомим науковцям і громадськості. Історики спотворювали або замовчували історичний розвиток УГКЦ та окремих її інституцій. Достовірні факти часто трактувалися з використанням певних антирелігійних ідеологічних штампів, що в кінцевому результаті приводило до необ'єктивних узагальнень.

Про часи нелегального існування сестер мироносиць найбільш детальну інформацію подають документи Державного архіву Івано-Франківської області, Архіву Інституту історії Церкви Українського Католицького Університету та Архіву Згромадження Сестер Мироносиць. Наразі існує декілька праць, які частково описують історичний розвиток згромадження мироносиць. Окремі розвідки в контексті загальної історії згромадження зробили Ігор Андрухів, Марія Вуянко, о. Іван Репела [21; 24; 29].

На території Прикарпаття сестри мироносиці розпочали своє служіння в 1929 р., центр їхньої спільноти знаходився в м. Богородчани Станиславівської єпархії. Монастир був відкритий за сприяння єпископа Григорія Хомишина. Завданням згромадження було, як записано в Статуті, “щоб подібно, як євангельські мироносиці зі св. Марією Магдалиною служили Христові за життя і після смерті, так і сестри мироносиці, крім старання про власну досконалість і святість, мали приймати до своїх приютів убогих, котрі всіма були погорджені, опущені, забуті і власним коштом їх утримувати аж до смерті” [31, с.4]. 1935 року у новозбудованому монастирі в Богородчанах проживали 64 сестри та 15 одиноких людей, якими вони опікувалися. Жили з власної праці, мали 50 гектарів поля, чимале господарство [28, с.153].

Після звільнення території краю від німецько-фашистських військ у 1944 р. розпочався процес ліквідації УГКЦ та всіх її інституцій. Майже відразу після повернення радянських військ у Західну Україну НКВС ретельно почав збирати тенденційну інформацію про “співпрацю з фашистами” та “антирадянську діяльність” ієрархів Церкви і духовенства [24, с.64]. Так, 22 січня 1945 р. уповноважений Ради в справах релігійних культів при РНК СРСР по Станиславівській області вимагав від єпископа Г.Хомишина

подати інформацію про кількість монастирів, монахів і монахинь на території Станіславівської області. У листі “До Уповноваженого Ради по справам релігійних культур при РНК СРСР” під № 183 від 13 лютого 1945 р. про сестер мироносиць єпископський ординаріат писав: “Матірний монастир Згромадження Сестер Мироносиць знаходиться в Богородчанах, до якого належить 50 гектарів землі. Монахині самі се поле обробляли за мирних часів. Завданням цих сестер є обходити хорих і провадити приют для старців. В монастирі було 70 сестер” [1, арк.5].

Широкомасштабна акція з ліквідації греко-католицьких монастирів на теренах Станіславівської області почалася після того, як облвиконком затвердив наприкінці березня 1946 р. “План-проект переселення і злиття монастирів і монахів греко-католицької церкви в Станіславівській області” [21, с.61]. Згідно з планом, на першому етапі передбачалося всіх переселити до більших монастирів, на другому – повністю закрити монастирі області, які не бажали переходити на православ’я. Причина ліквідації була боротьба проти релігії та українського національного руху. В Директиві наркома держбезпеки УРСР С.Савченка до начальників управлінь НКДБ західних областей України знаходимо такі звинувачення щодо греко-католицьких монастирів: “Монастыри Греко-католической Церкви, активизируя свою антисоветскую работу, связались с подпольем ОУН-УПА и совместно с ними выступили против Советской власти... Одновременно они ведут нелегальную работу против воссоединения церквей” [30, с.763].

У березні 1946 р. Згромадження Сестер Мироносиць, як вся УГКЦ, перейшло до нелегального існування. Перші роки після ліквідації монастиря були надзвичайно важкими. Перед черницями постало єдине завдання – вистояти у вірі й вижити серед несприятливих умов. З початком переслідувань сестри мироносиці шукали місця проживання. Частина сестер залишилася в с. Ляхівцях Богородчанського району, інші – перейшли жити до Станіслава (з 1962 р. – Івано-Франківськ), декілька сестер продовжували опікуватися лікарнею в м. Городенці. Усім їм у першу чергу необхідно було знайти роботу. Інакше вони зазнавали б переслідування як “нетрудовий елемент” [25, с.19]. Однак жодна сестра мироносиця, коли порівняти з іншими монашими спільнотами, не була арештована, чи вислана в далекий Сибір. Причиною цього, мабуть, була їх малочисельність і той факт, що сестри вели більше молитовне життя, окрім опіки над убогими, не виконували жодного іншого суспільного служіння. Тому й не становили великої загрози для радянської влади.

Монахині, що знайшли помешкання у Станіславі, влаштувалися працювати в медичні заклади. Так, шість сестер мироносиць працювали у Станіславському будинку грудної дитини на вул. Лукасінського (тепер вул. Є.Желехівського), чотири монахині – в Станіславській інфекційній лікарні на вул. Жовтневій (тепер вул. Гетьмана Сагайдачного), три – в пологовому будинку на вул. Пушкіна (тепер вул. В.Чорновола) [24, с.114]. Тут вони творили невеликі підпільні спільноти. У Ляхівцях залишилися переважно старші сестри, які вже фізично були нездатні працювати на громадських роботах.

Період 1946–1953 рр., останні роки сталінського керівництва, були часом найбільшого переслідування греко-католицького духовенства. Часті ревізії, обшуки, вигнання з будинків були щомісячним випробовуванням для монахинь. Перевірки найчастіше були вночі й забирали багато сил. Органи КДБ знали всіх сестер, що прийшли до монастиря ще до 1946 р., тому старші сестри не боялися відкрито визнавати свою приналежність до УГКЦ та до згромадження. Після смерті Й.Сталіна в 1953 р. настала лібералізація існуючого режиму. Критика “культу особи” дала новий поштовх еволюції політики щодо релігії та Церкви. Однак відносно ліберальна політика властей щодо релігії та Церкви тривала недовго. Партія брала курс на побудову комунізму й форсоване подолання релігійності. “Хрущовська відлига” дала початок новому етапу розвитку УГКЦ – катакомбному [23, с.111].

Незважаючи на важкі часи переслідування, спільнота мирноносиць активно дбала про своє духовне життя. Сестри, хоч і жили окремо, але зв'язок між ними ніколи не припинявся. Зберігалася структура монастиря, настоятелькою до 1965 р. була с. Януарія Башук, а від 1965 р. – с. Антонія Івашків, яка виконувала це служіння впродовж 25 років [16, с.60–61]. Духовну опіку над Згромадженням Сестер Мирноносиць у цьому часі здійснював о. Пахомій Борис, який з 1961 р. був протоігуменом Василянського Чину [25, с.19].

У 1964 р. спільнота мирноносиць купила будинок, що знаходився по вул. Індустріальній, 8 у м. Івано-Франківську. Цей будинок став центром для цілого Згромадження Сестер Мирноносиць протягом усього часу підпілля. Сюди часто сходилися інші сестри згромадження, приходили священники для служіння Святої Літургії. Згодом міліція взяла цей будинок сестер під особливий контроль. Час від часу відбувалися обшуки. У монахинь забирали цінні церковні речі, богослужбові книги. Після кожного чергового обшуку органів влади с. Андріяна Леськів ішла до начальників і випрошувала назад книги, фелони, чаші, хрести [10, с.10].

Протягом усього часу переслідування УГКЦ монахи і монахині, як і єпископи та священники перебували на обліку в уповноваженого в справах релігії при Раді Міністрів СРСР. Щороку здавався звіт про місце перебування монахинь, про їх кількість, про місце праці та домашній побут. У доповідній записці 1971–1972 рр. написано про черницю: "... Из материалов видно, что некоторая часть этого монашеского элемента группируется по принципу бывших "орденов"... Так, например, ... по ул. Индустриальной, 8 живёт 4 монашки во главе с бывшей заместительницей настоятельницы Ивашкиной... Проживая группами, монахини соблюдают монашеский устав и униатские обряды" [2, арк.51, 52].

Органи влади не тільки спостерігали за "монашеским елементом", але й приймали відповідні міри, щоб сестри не проводили активної діяльності. Про це, зокрема, свідчить доповідна записка "уповноваженого" А.Атаманюка, що була написана 1972 р. "председателю исполкома Ивано-Франковского обласного совета депутатов трудящихся тов. Кайкану": "... Считаю, целесообразным было бы поручить домовым комитетам, домоуправлениям и участковым уполномоченным милиции вести наблюдение за монашескими и своевременно пресекать какую-либо возможно проводимую ими униатскую деятельность" [2, арк.53].

Досить часто з монахинями проводилися "индивидуальные беседы по разъяснению "Законодательства о религиозных культах". З архівних документів дізнаємося, що сестри відкрито визнавали свою приналежність до Католицької Церкви. Коли ж їх запитували про інших черниць, про діяльність уніатських священників, то вони завжди запевняли "уповноваженого", що "ніяких зв'язків з іншими монашками і уніатськими священниками не підтримують" [5, арк.32, 56].

На 1 грудня 1975 р. сестри мирноносиці в м. Івано-Франківську проживали за такими адресами: вул. Індустріальна, 8, вул. П.Морозова, 8/1 (тепер вул. Є.Озаркевича), Безкровного, 15/6 (тепер – вул. В.Маланюка), Чкалова, 24/3 (тепер вул. Гетьмана П.Дорошенка) [3, арк.34]. У м. Городенці на обліку "уповноваженого" була до 1984 р. тільки одна черниця, і лише на 1 жовтня того ж року подається інформація, що тут проживало три сестри мирноносиці [7, арк.26].

Незважаючи на важкі умови, монахині продовжували здійснювати свою підпільну працю серед вірних. Найпомітнішу роль у служінні виконували с. Анна Довбенко та с. Йоанна Соловей. Так, сестра Анна народилася 1912 р. в с. Новиця Калуського району Івано-Франківської області. До згромадження мирноносиць вступила в 1935 р. за сприянням єпископа Г.Хомишина. У часи переслідування проживала в м. Івано-Франківську на вул. Чкалова, 24, кв. 3 [3, арк.40]. Опікувалася сином своєї рідної сестри, яка померла при пологах. До цієї непомітної черниці приходили люди з різних околиць із

своїми потребами: треба охрестити дитину, вінчати молодят, необхідні частинки до Святої Літургії, потрібно висповідати важкохворого [9, с.3]. Тому, як згадує очевидець цих подій о. Павло Мендилюк, про сестру часто говорили, що “вона рядить всім, як єпископ”, або ж називали її “довідкове бюро” [18, с.2]. Сестра завжди знала, де, коли і в кого буде служитися Божественна Літургія, хто буде із священників.

Особливо допомагала с. Анна отцям Івану Демушці та Богдану Орищуку ЧНІ, владиці Павлу Василюку, опікувалася стареньким о. Кипріяном. Коли єпископ П.Василик повернувся із концтабору м. Омська (Росія) після першого ув’язнення, то приїхав до Івано-Франківська. Але не мав приписки, що робило неможливим нормальне життя і працевлаштування, тоді с. Анна Довбенко заопікувалася ним. Однак дуже боялася, бо перед тим сталася прикра подія: о. Іван Чугайда, який часто служив у сестри Святу Літургію, під тиском розповів органам КДБ про нелегальне життя УГКЦ та видав єпископів Симеона Лукача та Івана Слизюка. Щоб мати якісь гарантії для безпеки, с. Анна ходила за порадою до єпископа Софрона Дмитерка, який запевнив її, що о. Павло надійна людина [26, с.51]. Сестра А.Довбенко була дуже помітною для органів державної влади, у доповідному звіті за 1980 р. читаємо, що “найбільш активною є монахиня Анна, яка організовує похорони з другими монахинями...” [4, арк.9]. Однак не судилося дожити с. Анні до відновлення Церкви, у березні 1988 р. вона відійшла з життя у віці 77 років [16, с.69].

Іншою визначною постаттю тих часів була с. Йоанна Соловей. Народилася сестра 1904 р. в с. Саджава біля Богородчан. Шестирічною дитиною стала інвалідом і відтоді вісімдесят чотири роки не зводилася на ноги. За важких часів більшовицького режиму вона не тільки молилася, але на своєму інвалідному візочку була надзвичайно діяльною: у неї вдома переховували церковні дзвони, зберігалися Найсвятіші Тайни, які вона часто привозила до потребуючих, перевозила церковну літературу, вервички, хрестики. Сестра Йоанна була знайома із владикою Іваном Слизюком та Іваном Лятишевським, а також із єпископом Софроном Дмитерком. Дожила до омріяної свободи своєї Церкви і пішла з життя 1996 р. [22, с.29–31].

Протягом усього часу підпілля апостолят сестер монахинь різних спільнот суттєво не відрізнявся: усі вони навчали катехизму, готували дітей та дорослих до хрещення, сповіді, одруження, організували таємні богослужіння і повідомляли про них вірних, розповсюджували молитовники та релігійну літературу, переховували Святі Тайни. Такою діяльністю займалися сестри мирносиці в Городенці. Сестра Ірина Шийка згадує, що служителями у них були о. Роман Винничук, о. Роман Гудзан, о. Степан Гаецький, о. Василь Комаринський, о. Василь Бартко, о. Софрон Дмитерко, о. Іван Репела, о. Никодим Гуралюк [13, с.11; 11, с.7]. Через такий підпільний апостолят будинок сестер часто підпадав під обшук, а монахині – під допити [13, с.13].

У згромадженні протягом важких часів підпілля авторитетною постаттю була с. Антонія Івашків. Вона вступила до монастиря в 1936 р., знала отця-засновника і пресвященного Г.Хомишина. Від 1965 р. була обрана настоятелькою для цілої спільноти мирносиць. Своє служіння виконувала надзвичайно ревно та з великою посвятою. Мала дар до шиття, тому довший час працювала в дитячій лікарні швачкою, а поза робочим часом вдома шила церковні ризи [9, с.3]. “То була дуже мудра, врівноважена, побожна сестра”, – згадує у своїх спогадах о. Павло Мендилюк [18, с.3]. У скрутні хвилини до неї за допомогою приходили не тільки сестри, але й багато священників. Вона була душею цілого згромадження, мріяла про майбутній його розвиток. А це було надзвичайно важливо, бо в часі підпілля до монастиря зголошувалося дуже мало дівчат. Молодих покликань у спільноті мирносиць не було, тому с. Антонія часто говорила: “Хоч би десять молодих сестер”. У такий спосіб вона завжди залишалася патріотом свого згромадження, вірила, що прийде десять молодих сестер і спільнота відродиться [19, с.2].

У 1983 р. “уповноважений у справі релігії по Івано-Франківській області” видав особливе розпорядження, в якому була чітка заборона, щоб до будинків, де проживають колишні монахині, нікого не приписувати. Таке рішення було зроблене після чергової перевірки сестер 12–13 липня 1983 р. Старший інспектор І.Матейко у доповідній записці “Справка о проверки образа жизни, поведения и приписки по месту жительства бывших монахинь, проживающих в г. Ивано-Франковске” подає таку інформацію: “Из данных проверки известно одно обстоятельство: бывшим монахиням по проверяемым нами адресам удастся прописывать к себе угодных им лиц (тоже бывших монахинь, или тех, кто ими будет подготовлен к монашеской деятельности). В паспортном отделе Ивано-Франковского ГОВА на эти факты никто внимание не обращает, и вероятнее всего потому, что работники отделения не информированы никем из Ивано-Франковского горисполкома о сложившейся практике в деле проживания бывших монахинь. А практика говорит сама за себя – они как правило, находят друг друга, и всема средствами стараются жить вместе, группами, для исполнения монашеских (обрядов) треб” [6, арк.40, 41].

Для збереження духовності сестри мироносиці продовжували свої літургійні практики. У більшості вони жили невеликими спільнотами, тому не було жодних перешкод для спільної молитви. Переважно всі сестри намагалися зранку помолитися Молитвослов, зробити розважання над уривком з Святого Письма, бути на Божественній Літургії або принаймі запричащатися, а після цього йшли на роботу. Після праці знову мали спільну молитву. Настоятелька дбала про духовні вправи – реколекції. Так, сестри старалися проводити реколекції перед Неділею Мироносиць і перед святом св. Марії Магдалини, чергуючись по будинках у Івано-Франківську, біля Львова (с. Желдець, Сокальського району) чи м. Городенці. Усі роки підпілля постійну духовну і моральну підтримку надавали згромадженню отці Пахомій Борис, Єронім Тимчук, Софрон Дмитерко, Йосиф Данилович, Микола Волосянко, Петро Дудчак, Роман Винничук, Іван Демушка, Миколай Малярчук, Михайло Матвійців [10, с.15, 16].

Сестри мироносиці жили дуже скромно, завжди свої будинки облаштовували як монастир. Так, 10 жовтня 1984 р. представники державних органів влади після чергового “відвідування сестер” на вул. Індустріальній, 8 записали про цей будинок у своєму звіті: “В 4-х занимаемых Ивашкив и Леськив комнатах, на стенах в каждой из них, развешено множество униатских икон, которых мы насчитали 36, кресты с униатским распятым, различные статуетки святых, одна метровой величины фигура Божей Матери из гипса, на двух столах тоже кресты, большие иконы, цветы и прочие. Ивашкив и Леськив имеют молитвеники, изданные в Жовкве. Складывается впечатление, что дом превращен в место зборищ монахинь из других мест” [8, арк.28].

Так здійснювали свій апостолят сестри мироносиці майже півстоліття в умовах підпілля. Наприкінці 80-х рр. ХХ ст. згромадження нараховувало 27 членів, це були переважно старші сестри. Протягом 1945–1989 рр. Згромадження Сестер Мироносиць втратило щонайменше 39 членів, які відійшли з життя. Щоправда, такі дані не є цілковито точними, бо взяті з “Пом’яника сестер мироносиць”, можливо, кількість померлих сестер була більшою, а їх не було записано в книгу померлих [16, с.1].

Відновила свою діяльність спільнота мироносиць разом із цілою УГКЦ у 1989 р., коли почалося новітнє національне відродження і стало зрозуміло, що Церква не знищена, а тоталітарний режим, незважаючи на всі спроби, не зумів підірвати основ її існування. Церква протягом усього часу підпілля зберігала свою структуру, таємно висвячувала єпископів, священників, які продовжували місію тих, хто був заарештований і потрапив у концтабір. Щоб активізувати свою діяльність та наново відновити чернече життя, спільнота мироносиць у червні 1989 р. скликала капітулу згромадження, яку очолив єпископ Софрон Дмитерко ЧСВВ.

Отже, в 1946 р. Згромадження Сестер Мироносиць перейшло до нелегального існування. Сестри були змушені свою монашу одежу змінити на світське вбрання. Протягом усього підпільного періоду існування спільнота мироносиць продовжувала жити богопосвяченим життям, віддаючись у цілковитій посвяті для своїх ближніх. Часто наражаючись на небезпеки, монахині здійснювали активну релігійну діяльність серед віруючих, надавали допомогу єпископам та священникам. Упродовж цих важких часів випробування жодна сестра мироносиця не залишила монастиря, а згромадження продовжувало бути діяльним та активним. Великим провідником спільноти була с. Антонія Івашків, яка докладала зусиль, щоб консолідувати та розвивати спільноту. В умовах тотального поширення атеїзму спільнота не зникла, а разом з цілою Церквою заявила про своє існування в 1989 р., коли почала розвиватися як складова інституція УГКЦ.

1. Державний архів Івано-Франківської області (Держархів Івано-Франківської обл.), ф. Р-388 (Уповноважений Ради в справах релігійних культів при РМ СРСР по Івано-Франківській області, 1944–1989 рр.), оп. 2, спр. 31 (Сведения и переписка о монастырях, ведомости о монахах и монашам греко и римо-католической церкви по Станиславской области), 66 арк.
2. Держархів Івано-Франківської обл., ф. Р-388. оп. 2, спр. 112 (Материалы о налички и деятельности униатов, покутников, монахов и монахинь (1971–1972 рр.)), 213 арк.
3. Там само, спр. 123 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, бувших монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1975 р.)), 49 арк.
4. Там само, спр. 149 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, бувших монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1980 р.)), 69 арк.
5. Там само, спр. 164 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, бувших монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1983 р.)), 63 арк.
6. Там само, спр. 174 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, бувших монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1983 р.)), 43 арк.
7. Там само, спр. 185 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, бувших монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1984 р.)), 40 арк.
8. Там само, спр. 193 (Документи про наявність та діяльність уніатів, покутників, бувших монахів і монахинь (інформації, довідки, списки за 1985 р.)), 33 арк.
9. Архів Інституту Історії Церкви (АІЦ). Інтерв'ю з с. Ігнатією (Анною Васько) ЗСМ, від 10.01.1994, м. Івано-Франківськ. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-834, с. 14.
10. Інтерв'ю з с. Любомирою (Марією Градюк) ЗСМ, від 11.01.1994, м. Івано-Франківськ. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-356, с. 16.
11. Інтерв'ю з с. Йосафатою (Євдокією Пилипів) ЗСМ, від 08.05.2000, Івано-Франківська обл., смт. Богородчани. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-1104, с. 8.
12. Інтерв'ю з с. Марією (Євдокією Роспопою) ЗСМ, від 21.04.2001, м. Коломия, Івано-Франківська обл. Інтерв'юер: М. Годованець // АІЦ, П-1-1-833, с. 24.
13. Інтерв'ю з с. Василією (Олександрою Трухан) ЗСМ, від 21.01.1994, м. Івано-Франківськ. Інтерв'юер: Н. Павликівська // АІЦ, П-1-1-828, с. 13.
14. Архів Згромадження Сестер Мироносиць (АЗСМ). Правильник для приютів Згромадження Сестер Мироносиць. 1914, 11 с.
15. АЗСМ. Книга вступаючих до Згромадження Сестер Мироносиць 1989–2009 рр., 60 с.
16. АЗСМ. Пом'яник сестер мироносиць (1948 – 2009 рр.), 73 с.
17. АЗСМ. Спогади с. Ірини Шийки, 2001, м. Івано-Франківськ. Інтерв'ю: с. Антонія Драй, ЗСМ, 13 с.
18. АЗСМ. Спогади о. Павла Менделюка, 2003, м. Львів. Інтерв'ю: с. Августина Чорноус, ЗСМ, 3 с.
19. АЗСМ. Спогади с. Тереси Валійон, 13 лютого 2008 р., м. Івано-Франківськ. Інтерв'ю: с. Андрея Маслій, ЗСМ, 2 с.
20. АЗСМ. Устави Згромадження Сестер Мироносиць удержуючого і обслуговуючого убогих і сироти під покровом св. Марії Магдалини, 1914, 48 с.
21. Андрухів І. Релігійне життя на Прикарпатті: 1944–1990 роки: історико-правовий аналіз / І. Андрухів. – Івано-Франківськ, 2004. – 344 с.
22. Бабій В. З вірою і терпінням. Сестра Йоанна Соловей / В. Бабій. – Івано-Франківськ, 1997. – 31 с.
23. Баран В. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-ті рр.). Україна крізь віки. Т. 1 / В. Баран, В. Даниленко. – К., 1999. – 302 с.
24. Вуянко М. Монастирі Івано-Франківська (Станіславова) / М. Вуянко. – Івано-Франківськ, 1998. – 214 с.
25. Гіщинський В. Тернистий шлях Василянського Чину в роки панування в Західній Україні радянського комуністичного режиму (1939–1989) / В. Гіщинський // Місіонар. – 2007. – № 3. – С. 19–31.
26. Гук В. Пресвященний владика Кир Павло Василик / В. Гук. – Коломия, 1999. – 63 с.

27. Департамент інформації УГКЦ. Відзначення 25-річчя виходу УГКЦ з підпілля. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://risu.org.ua/ua/index/all_news/catholics/ugcc/53516.
28. Кошетар У. П. Українська Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Галичини (1900–1939 рр.) / У. Кошетар. – К., 2005. – 128 с.
29. Репела І. До історії Згр. СС. Мироносиць / І. Репела // Світло. – 1991. – № 2. – С. 31–34.
30. Сергійчук В. Нескорена Церква. Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу / В. Сергійчук. – К., 2001. – 492 с.
31. Статут Товариства “Мироносиці” під покровом св. Марії Магдалини в Кристинополи. – Жовква, 1920. – 8 с.

С 1946 по 1989 гг. УГКЦ пережила тяжолые испытания, но выстояла и закалилась в вере. В конце 1940-х – начале 50-х гг. организационную структуру Церкви полностью разрушили аресты епископата, священников, репрессии против непокорных. Несмотря на жестокие преследования, Церковь продолжала жить подпольно благодаря тщательно отработанной системе тайных семинарий, монастырей. Историческое развитие Конгрегации Сестёр Мироносиц в период запретов является отражением несокрушимости религиозных убеждений монашествующих УГКЦ.

Ключевые слова: епископ, орден, монахиня, Святыя Тайны, устав.

From 1946 till 1989 the Ukrainian Greek-Catholic Church has endured different trials but it survived these and hardened in faith. In the late 1940-s – in the early 50-s the organized structure of the church was fully destroyed by episcopacy's and priests' arrests and by repression against insubordinates. In spite of the brutal stiff chasing, church continued to live underground thanks to the diligent cutover system of the secret seminaries and nunneries. The historical development of the nuns' congregation in the period of prohibitions is the representation of endurance of the religious convictions of the Ukrainian Greek-Catholic Church representatives.

Keywords: bishop, congregation, a nun, the Sacraments, statute.

УДК 94 (430): 327
ББК 63.3 (4 Нім)

Юрій Джус

ВІДНОВЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАХІДНИХ ОКУПАЦІЙНИХ ЗОН ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ 1950–1970-х рр.

Основна увага статті зосереджена на входженні ФРН у міжнародні організації після другої світової війни. Надається коротка характеристика питанню відновлення Німеччини, та причини поділу її на частини. Головна увага приділяється становленню нової Бреттон-Вудської системи економіки, розвитку європейських міжнародних організацій, а також становлення нової системи безпеки. Входження ФРН у міжнародні організації розглядається з точки зору впливу цих процесів на економіку країни. Також розглядається наростання впливу ФРН у міжнародних організаціях як наслідок проду-маних дій влади та зростання економіки. Окремим питанням виступає входження ФРН до складу НАТО. Висвітлюються причини відновлення військових сил Німеччини, а також вплив цього процесу на посилення позицій ФРН та зростання важкої промисловості цієї країни.

Ключові слова: Ялтинська конференція, Потсдамська конференція, НАТО, ФРН, Бреттон-Вудська система.

Висвітлення теми “економічного дива” у ФРН часто обходить питання міжнародних організацій і договорів, як однієї з основних його причин. Актуальність розгляду даного питання виникає внаслідок важливості міжнародних організацій, а тому цікавим та своєчасним є висвітлення розвитку відносин навколо однієї з найбільших економік Європи. Метою статті є розгляд основних аспектів входження Західної Німеччини у систему міжнародних відносин. Головними завданнями дослідження є виокремлення таких аспектів, як входження ФРН до Бреттон-Вудської системи та входження до оборонних та економічних організацій. Саме Бреттон-Вудська валютна система викликає особливий інтерес, оскільки вона мало згадується у літературі радянського та пострадянського періодів, попри те, що саме ця система забезпечила можливість швидкого відновлення промислового потенціалу Європи. Також важливим є